

KANDIDATNUMMER

3165

Sidetall

av

3

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

en internasjonale sommerskole

universitetet i Oslo

014

I. Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvilke to betydninger har ordet *sapmi*?

Den første betydning mener det geografiske området hvor samene bor; den andre betyr den etniske gruppen som er samiske mennesker.

2. Hva er Nordkalotten? ^{nordregioner av}

Nordkalotten er de fire landene hvor samene bor: Norge, Sverige, Finland og Russland

3. Hvilke faktorer kan en same basere sin identitet på?

De kan bruke genetisk bakgrunn, morsmål, personlige ønsker eller en kombinasjon av alle tre.

4. Hvordan fungerte siida-systemet som grunnlag for å organisere det tradisjonelle samiske samfunnet?

Siida-systemet ^{er} basert på jaktgrupper, og mange ulike jaktlag etablerte boplasser. De også flyttet fra sted til sted for å få tak i flere ressurser.

5. Hva var årsaken til at samene aldri greide å mobilisere noen særlig motstand mot koloniseringen av territoriene deres?

Det er fordi samene bodde veldig spredt, ^{og} det var ikke lett å samle mange mennesker på et sted innenfor ^{en} kort tid å beskytte seg.

6. Nevn to eksempler på hvordan fornuftspolitikken overfor samene ble praktisert.

En eksempel er at samiske barn kunne bare lære norsk som opplæringspråk på skolen. En annen eksempel er jordloven i 1902, som sto at bare mennesker som *

7. Hva står det i paragraf 110a i Grunnloven?

Det står at myndighetene må la samene å bruke sin språk og holde sin tradisjon og kultur.

8. Hvilken oppgave har Nordisk sameråd?

Nordisk sameråd driver med alle samiske saker i nordiske land, og de behandler samiske medier (radio, TV), litteratur, kulturinstitusjoner og kunst

9. Hvilken funksjon hadde *noaiden* i det gamle samiske samfunnet? ^{som musikk og teatre.}

Noaiden kommuniserte mellom mennesker og gudene, og de fungerte som religiøs- og sosialleder i det gamle samiske samfunnet.

* kunne skrive, snakke og lese norsk fikk lov å eie jord. Derfor tvang mange samer å kommunisere seg bare på norsk. 1

10. Hvem var Lars Levi Læstadius?

Han var en forfatter og aktivist, og han startet en bevegelse blant samiske mennesker. Bevegelsen heter Læstadiusisme og en eksempel for bevegelsen er forbudet av alkohol.

II: Tekst med oppgaver

Tiåret som teller

(Aftenposten, 15.9.2013)

Populærkulturen vil ha oss til å dyrke ungdomstiden til vi er langt oppi trettiårene. Det kan være en tabbe.

- Ah, tjuårene.

BI-studenten Junaid Khan (26) smaker fornøyd på ordet.

- Jeg kaller det "det gylne tiår". Man tror man kan få til hva som helst, alle drømmer skal gå i oppfyllelse.

Avgjørende

- 20 Tjuårene er den perioden i livet som har størst innflytelse på voksenlivet. Vi tar mer enn 80 prosent av våre mest betydningsfulle beslutninger før vi fyller 35, ifølge den amerikanske psykologen, professoren og forfatteren Meg Jay.

I sin bok *The defining decade: Why your twenties matter* uttrykker hun bekymring over at dagens unge roter bort tjuårene i den tro at de har all verdens tid til å finne ut hvem de er, hva de vil med livet sitt og hvordan de skal utnytte de viktige tjuårene.

Finne seg selv

Ord som kidults og twixters oppsto i USA på midten av 2000-tallet for å beskrive en ny og raskt voksende gruppe av unge mennesker i tju- og trettiårene. Mange av dem aner ikke hva de skal gjøre, hvor de skal bo og hvem de skal leve sammen med. De lurer på om de skal bli fotografer, advokater eller partyarrangører.

- Denne usikkerheten gjør dem bekymret. De blir forsørget av foreldrene, er uten forpliktelser, gjerne universitetsutdannet, men har i beste fall en lavtlønnet jobb, sier Jay.

- I dag handler "ung voksen"-perioden om sosiale forandringer: Flytte hjemmefra, etablere seg i egen bolig, fullføre utdanning, etablere seg på arbeidsmarkedet og utforske kjærlighetslivet. Økt individualisering gir økte valgmuligheter, men også økt ansvar for eget livsløp, sier NOVA-forskeren Christer Hyggen.

- Jeg mener det er viktig at vi ikke bare fordømmer dem som "umodne voksne", men anerkjenner at de er i en fase som er viktig, sier Hyggen.

Også psykolog Meg Jay mener medier og populærkultur må slutte å bruke uttrykk som kidults og twixters fordi det bidrar til banalisering. Hvis man ikke får gjort nok i tjueårene, blir det desto mer som må realiseres i trettiårene.

Store forventninger

- Det er ikke de unges skyld at de i dag har for store forventninger til hva livet skal by på, hevder trendforsker og sosialantropolog Gunn Helen Øye.
- Alle generasjoner har et handlingsmønster som speiler samfunnet de lever i. Denne generasjonen er blitt sånn på grunn av noe.

Hun kaller dem «fordi-generasjonen»: De unge som kun gjør det som kan skrives på CV-en. De er vokst opp med støttende foreldre og er blitt sosialisert inn i samfunnsgrupper som dyrker dyktighet. Det blir dermed tydelige ytterpunkter, med de flinke som lykkes i alt på ene siden, og de som faller helt utenfor på den andre.

For sin egen skyld

Junaid Khan (26) sluttet på studiene på BI i Nydalen for noen år siden, men er tilbake på skolebenken etter å ha tenkt seg grundig om.

- Jeg testet arbeidslivet i noen år, men til slutt ^{realize} innså jeg det selv: Utdanning er viktig. Og når du selv innser det, at du gjør det for din egen og ikke for noen andres skyld, da er du blitt voksen, sier Khan.

- Jeg tror vi sier at du kan kalle meg en ung mann, ikke voksen.

A. Spørsmål til teksten «Tiåret som teller».

1. Hvorfor er forfatteren Meg Jay bekymret for dagens unge?

Hun mener at dagens unge tror de har masse tid å bestemme hva de vil gjøre og bli, men faktisk kaster de bort veldig verdighetfulle tid.

2. Hva er det som karakteriserer gruppen kidults/twixters?

Gruppen er unge mennesker i tjue- og trettiårene. De lurer på hva de skal gjøre i lengetid men kan ikke beslutte seg. De har universitetsutdannelse^{og} er uten forpliktelser, samtidig er de forsørget av foreldrene og har lavtlønnet jobber.

3. Hva mener Gunn Helen Øye når hun kaller unge i dag "fordi-generasjonen"?

Hun mener at unge i dag bare gjør hva kan skrives på CV-en, og det er to ekstreme grupper: de som lykkes og de som faller ut.

4. Hvorfor bestemte Junaid Khan seg for å gå tilbake til studiene?

Fordi han har jobbet i et par år, og innså hva han vil gjøre og hva er viktig for å etablere seg. Han innså at han trenger mer utdanning for å ^{kli} lykkes i livet³.

3765

B. Fullfør setningene (så de gir samme mening som i teksten).

1. "Det gylne tiår" er hva Junaid Khan brukte for å beskrive hans tjueårene.
2. Den perioden i livet som kan påvirke mans liv og framtid
er ^{fra} tjueår til mid-trettiår.
3. På midten av 2000-tallet ble ord som "kidults" og "twixters"
brukt for å beskrive unge mennesker i tjue- og trettiårene.
4. Økte valgmuligheter er på grunn av økt individualisering, men
det betyr også at de unge har økt ansvar for sitt livsløp.
5. Hvis man får gjort nok i tjueårene, kan man beslutte tidligere hva
man vil og bli lykkes tidligere.

C. Alternative uttrykksformer

1. A. De blir forsørget av foreldrene sine.
B. Det er foreldrene som passer på de unge.
2. A. Noen samfunnsgrupper dyrker dyktighet.
B. I noen samfunnsgrupper er de ^{som} allerede har fordeler lykkes raskere enn de andre.
3. A. Denne usikkerheten gjør dem bekymret.
B. De blir bekymret over denne usikkerheten og ^{den} uklare framtiden.
4. A. «Det er ikke de unges skyld at de har for store forventninger,» hevder Gunn Helen Øye.
B. Gunn Helen Øye hevder at de unge har stor forventninger for framtiden
fordi samfunnet har lært dem å gjøre sann.
5. A. Junaid Khan er tilbake på skolebenken.
B. Junaid Khan har begynt igjen å studere.

3165

D. Verb.**Sett inn riktig form av verbet.**

- å finne Noen dager etter at Whitney Houston hadde blitt funnet død,
- å spille ble en av sangene hennes spilt på
- å spille flere radiostasjoner. Den sangen man spilte på den tiden, var "The greatest love of all". Innholdet i teksten er enkelt:
- å oppleve Den største kjærligheten du vil kunne oppleve, er kjærligheten til deg selv. Forfatteren Jean M.
- å utgi Twenge utga i april 2006 boka *Generation Me*,
- å få og filosofien hennes har fått samme navn som boka i løpet av årene som har gått.
- å handle Jean M. Twenge lot boka handle om de som
- å føde ble født på 70-, 80- og 90-tallet. Boka dreide
- å oppleve seg om mennesker som aldri tidligere hadde opplevd
- å fortelle en krig, og boka fortalte at de var unike, at alt de
- å gjøre hadde gjort var viktig og riktig. For noen måneder
- å lese siden var det mulig å lese en rørende
- å fortelle artikkel i en avis der en ung journalist fortalte historien om sin døde mor. Fra å være morsom og levende
- å forvandle seg forandret moren seg
- å forsvinne til å bli en dypt deprimert kvinne, og til slutt forsvant hun inn i elsk-deg-selv-bøkene. Hun er en av mange. Vi
- å realisere seg har realisert oss selv nå for tiden, vi
- å forvente har forventet hele tiden å få en jobb som
- å betale er godt betalt, slik at det er

3265

- å kjøpe mulig for oss å kjøpe et stort hus i Ullevål Hageby.
- å by Men hva er lykke, og hva er livet lydd på til
- å bli syvende og sist? Møtet med virkeligheten har blitt
- å være brutalt for *Generation Me*, for kanskje vi ikke er så
- å mene unike likevel? Hva ville Whitney Houston ha ment
- å leve om alt dette, hvis hun hadde levd.

E. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.

De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.

- (fordi) Mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene, fordi de unge ofte har store forventninger til hvordan livet skal bli.
- (så) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli, så mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (derfor) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli. Derfor kan mange av dagens tjueåringer bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (for) Mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene, for de unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.
- (av den grunn) Mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene, av den grunn de unge ofte har store forventninger til hvordan livet skal bli.

F. Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.*viktig – periode*

Til slutt leste vi om noen viktige perioder i verdenshistorien.

Tjue- og trettiårene er en av den viktigste perioden i livet.

Hvilken periode synes du er viktigere enn barndommen?

Jeg mener at ungdomstiden er den aller viktigste perioden i livet.

Hva skal du gjøre i denne viktige perioden?

G. Lukeøvelse

Fyll inn de åpne lukene med ett ord i hver.

Ventelister for kortreist, økologisk mat

Aftenposten, 14. juli 2014

Det er mange ventelister for å abonnere på kortreist mat i Oslo.

Oslo Kooperativ har 777 medlemmer som kan bestille ferdige grønnsaksposer og flere

enn 1000 Oslo-borgere står på venteliste for å bli medlem.

– Vi merker at dette er noe folk vil ha, sier Mads Pålsrud, styremedlem.

- Går rett inn i «tidsånden»

Siden oppstarten i fjor vår er ventelistene bare blitt lengre og lengre.

– Moteriktig, sunt, bærekraftig, etisk riktig - kortreist mat er et positivt ladet tema på

mange måter. Det går rett inn i «tidsånden». Jeg tror vi får til å se mer og

mer av denne typen tilbud av kortreist mat, sier Annechen Bugge, som forsker på

nordmenns spisevaner på SIFO. Hun hevder at man ser en økende interesse i

samfunnet for alle aktiviteter som er knyttet til mat, og særlig knyttet til det lokale og

kortreiste.

- Vil ha mat med historie

Det vi ser, er en økende opptatthet av sunnhet og helse. De flere ønsker et råvarebasert kosthold, og forbrukerne legger fråm på å lage mat fra bunnen av. Folk ønsker mat med en historie. Mange vil gjerne kunne produsere maten i en grad selv. Man vil tilbake til noe friskt og naturlig, og vi ser at mange forbrukere foretrekker å kjøpe norsk og kortreist.

- En selvfølge

Hanna Halpren, daglig leder på Restaurantakademien i Stockholm, sier at trenden er global. Hun tror at økologisk og kortreist mat etter hvert vil bli en selvfølge.

– Det vi ser, er at vi mennesker ikke kjenner bort helt trygge. Vi vil tilbake til den gamle, tryggende verden, men på en moderne måte. Neste uke vil Kooperativet ta opp 500 nye medlemmer. Alle halveres ventelisten. Mange har ventet i nesten ett år, sier Helene Austevoll, styremedlem i Oslo Kooperativ. Man får et helt annet forhold til å spise maten når man vet hvor den kommer fra.

Trenger mer plass

Det finnes flere andre abonnementsordninger for frukt og grønt i Oslo. Kooperativet skiller seg ut ved at de er drevet på dugnad. Her må medlemmene også bidra, enten ved å pakke poser eller med å drifte organisasjonen. De kaller seg et «arbeidsfellesskap». Nå ønsker de å starte lokale kooperativer butikker omkring i Oslo, og er allerede på utkikk for nye lokaler på Tøyen. Flere andre byer er interessert i å følge etter.

- Det har virkelig tatt seg opp de siste årene. Det er en direkte link mellom bonden og forbrukeren som jeg tror mange setter positivt på, sier Pålsrud.

Do not write
in this space

Tiggeforbud

De som bor i Oslo er vant til utsikten, at mennesker på kanten av veiene og tigger. Tiggere er både menn og kvinner, og utenfor tigging søker de også etter flasker i avfall for å få litt pantpenger. Mange innbyggere har klaget på situasjonen, og myndighetene vurderte å forby tigging for noen måneder siden. Muligheten å forby tigging har trukket mediers fokus på denne saken, og bør eller bør ikke myndighetene forby tigging har inspirert mange diskusjoner og argumenter, både for og imot tigging.

Mennesker som er for tiggeforbud gir de følgende argumentene: Første er tiggerne ikke nordmenn. Det norske samfunnet har en veldig god og komplett sosial trygden, og alle nordmenn som trenger hjelp kan få hjelp. Mens tiggerne er utlendinger, og ikke noe samfunn må også få løsning for statsborger fra andre land. Den andre argumenten er at menneskene jobber ikke, de er late derfor de tigger. Hvis vi la dem å tigge er det ikke likestilt for mennesker som jobber hardt. Den tredje er at hvis tiggerne bor lengre i Norge, er det jo muligere at de skaper andre kriminelle aktiviteter. Den fjerde argumenten greier seg med hygin og bråk. Noen hevder at tiggerne bruker masse tid, sitter på gaten og skaper bråk. I tillegg gjør de gatene slitne, nær turist utsikter, og det kan skade turistens inntrykk for Norge. Den siste argumenten er at Norge som et samfunn kunne ikke hjelpe alle i verden. Det er jo riktig at Norge er velstående nå, men resursene er ikke infinitive, derfor må Norge sette en grense for hva de kunne å gjøre for å hjelpe mennesker som trenger hjelp mest.

Imidlertid argumenter de som er imot tiggeforbud med de motsatte grunnene: For den første er Norge en medlem i Schengen^{den} avtalen, derfor kan Norge ikke forby frihet for reise av mennesker fra andre Schengen land, selv om målet for reise til Norge er

Do not write
in this space

tigging. Menneskene som tigger er statsborgere av Romania, en Schengen medlem, så engangen er lovlig og myndighetene må ikke forhindre dem. Den andre greier seg om den jobbe argumenten. Menneskene som har reist til Norge og tigger er Romer, de er en etniskgruppe i Romania og mange andre land som er diskriminert, og det er vanskelig for dem å finne en jobb i hjemlandet sitt. Hvis myndighetene forbyr tigging, har de færre valgmuligheter å leve på, og det er imot menneskersrettighet. Den tredje argumenten er at ^{alt} tiggerne gjør er sitter på gatene med en kopp foran dem, og det er ikke ulovlig å sitte på gatene. Argumenten også mener at tiggerne har ikke gjøre noe ulovlig, mens å forby tigging kan presse tiggerne hardt og føre til andre alvorligere kriminelle aktiviteter. Den fjerde motsatte argumenten hevder at tiggerne bare sitter på gatene uten å tvinge de passende å gi penger til dem, derfor må myndighetene ikke beslutte for mennesker hvis de gir mynte til tiggerne eller ikke. Den siste motsatte argumenten mener at Norge har hatt en god og lang tradisjon å hjelpe de som er sultne, fattige og trenger hjelp. Selv om tidlig på 1900-tallet, da Norge var ikke veldig rik, hjalp Norge mennesker fra andre land med hva nordmenn kunne spare. Nå er Norge verdens rikeste land, bør Norge ta litt mer ansvar for mennesker fra nabolandene og vise mer felleskap til de andre.